

Filip Galović
Zagreb

MALA ŠOLTANSKA KUCHARICA I GOVOR MJESTA STOMORSKE¹

UDK 811.163.42'282.2(497.583Stomorska)

Rukopis primljen za tisak 1. 12. 2025.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Udruga Rusmarin iz Stomorske na otoku Šolti godine 2017. objelodanila je knjižicu pod nazivom *Kuvarica naših nona*. Riječ je o knjižici recepata tradicijske kuhinje karakterističnima za Stomorsku, otok Šoltu, pa i šire. Ovo je izdanje vrijedno jer njeguje i promiče mediteransku prehranu, usto čuva dio tradicije jednoga maloga naselja na otoku Šolti, a poseban značaj nosi jezična strana recepata jer su tekstovi u cijelosti pisani mjesnim govorom Stomorske. U članku se izdvajaju jezične odlike spomenutih tekstova na svima četirima jezičnim razinama te se stavljaju u okvir jezične slike stomorčanskoga govora danas, kao i drugih šoltanskih govora.

Ključne riječi: *Kuvarica naših nona; govor Stomorske; šoltanski govori; čakavština.*

1. UVOD

Udruga Rusmarin iz mjesta Stomorske na otoku Šolti, čija je pažnja usmjerena na očuvanje tradicije i kulture svojega naselja, kao i na razvoj ekološke svijesti na čitavome otoku, godine 2017. izdala je knjižicu pod nazivom *Kuvarica naših nona*.

¹ Rad je napisan u okviru projekta *Istraživanja i proučavanja hrvatskih mjesnih govora: prinosi hrvatskoj dijalektologiji* (voditelj: izv. prof. dr. sc. Filip Galović), koji pri Hrvatskome katoličkome sveučilištu financira Zaklada Adris.

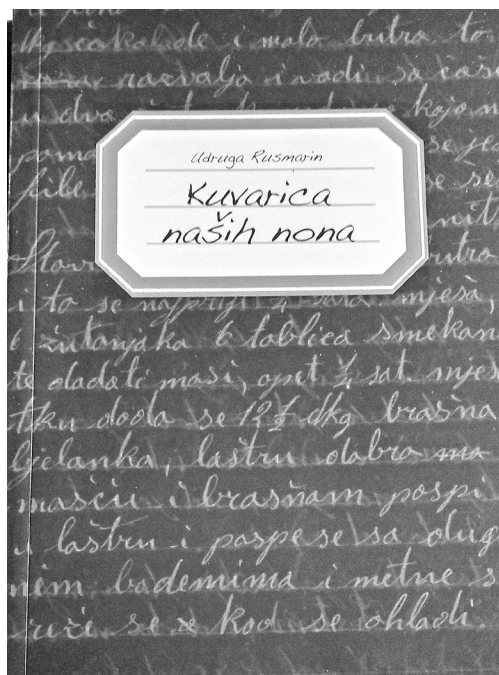
Riječ je o knjižici receptata tradicijske kuhinje karakterističnima za Stomorsku, otok Šoltu, pa i šire, koji su pisani lokalnim govorom, dakle govorom Stomorske.

Naime, Udruga je došla do stare bilježnice s kulinarskim receptima pok. Jovanke Bezić, koja ih je potaknula na ovo izdanje, pa su članice uz te postojeće stare recepte prikupile i sabrale i pojedine druge. U *Uvodnome slovu* tako članice Udruge ističu: »Zahvalne smo, u prvome redu, noni/teti Jovanki i svim našim nonama na njihovim zapisima i usmenoj predaji, čime su nas potaknuli da napišemo ovu malu kuharicu i sjetimo se kako su u ono vrijeme živjele i što su radile. Naime, teta Jovanke Bezić imala je dva sina i dvije kćeri. Živjela je u obitelji pomoraca, pa su i neki začini dolazili u kuću zahvaljujući putovanjima njezinih najbližih. Kada joj je sin odrastao, bio je pomorac. Plovio je dalekim morima i svojoj majci nosio razne začine: ‘kanelu’, ‘brokvice’, oraščić, vaniliju. U staroj kući tete Jovanke njezina je nevjesta Mirna pronašla staru bilježnicu tete Jovanke koju je sačuvala od propadanja. Zapisani su u njoj recepti domaće hrane i kolača – kako se tada kuhalo i kako je ona učila od svoje majke. One su same u svojim vrtovima sadile i imale povrće za kuhanje. Uz poslove u vrtu radile su vrijedno i sve ostale kućanske poslove. Uz kuhanje, plele su i šile. I u polju su bile uvijek prisutne, u maslinicima, vinogradu, a čak su sa svojima muževima lovile i ribu. Te naše bake i prabake borile su se na sve načine da svojoj djeci pruže boji život.« (str. 5.).

Otisnuta knjižica obasiže 44 stranice. U *Uvodnome slovu* (str. 5–6), koje potpisuju članice Udruge, bilježe kako su došle do ideje, odnosno kako je knjižica nastala. U drugome dijelu *Iz tradicije mjesta Stomorske na otoku Šolti* (str. 7–8) urednik Filip Galović ističe višestruki značaj tiskanja ove knjižice. Središnji dio *Naše starinske ricete* (str. 9–34) sadrži recepte koji su grupirani u tri cjeline: 1. *Meso, juhe, verdura, manistra i druge lipe stvari*; 2. *Riba*; 3. *Kolači, slastice, domaće keksi i ostalo*. Nakon središnjega dijela slijedi dio naslovljen *Manje poznate riječi* (str. 35–38) u kojemu se obrađuju pojedini domaći termini zastupljeni u receptima, zatim *Dodatak* (str. 39–43) s nekoliko odabranih starinskih fotografija te na koncu *Kazalo* (str. 44.).

O *Kuvarici* se dosad nije pisalo osim što je 2020. u Zadarskoj smotri objavljen prikaz Filipa Galovića pod naslovom *Mala kuharica s otoka Šolte u svjetlu govora, tradicije i kulture*, u kojemu urednik ukratko predstavlja izdanje, ističe njegovu vrijednost te ukazuje na najosnovnija jezična obilježja.

U ovome se radu izdvajaju jezične odlike spomenutih tekstova na svima četirima jezičnim razinama te se stavljaju u okvir jezične slike stomorčanskoga govora danas, kao i drugih šoltanskih govora.

Slika 1. Kuharica naših nona – naslovnica

2. IZ FONOLOGIJE

Govor Stomorske ide u ikavske govore, kao i svi govori na otoku Šolti, pa i građa nudi brojne ikavizme: *čovik* (34), *dica* (32), *dvi* (18), *izmišat* (14), *izrizat* (18), *miša* 3sg. praes. (14), *mišate* 2pl. praes. (16), *mlika* (30), *mrižan* 1pl. (27), *narižite* 2pl. imper. (16), *niki* ‘neki’ (11), *po sridi* (21), *prilije* 3sg. praes. (20), *procidite* 2pl. imper. (16), *procinit* (14), *prominilo* pr. r. n. sg. (21), *sime* (19), *smišaj* 2sg. imper. (12), *snig* (31), *tila* Gsg. (34), *tisto* (14, 29, 31), *triba* 3sg. praes. (11, 31), *vrime* (32), *vrimenta* Gsg. (34). Vokal *i* registriran je i u oblicima *gori* (14) i *posli* (17, 20). Manja je skupina ekavskih formi svojstvena šoltanskim govorima, pa Stomorčani kažu *cesta*, *starešina*, *zanovetat*, *zenica* i još poneki (Galović, 2019: 65–66), stoga ne čudi pojavnica *obedvi* (20). Kada je u pitanju prijedlog u značenju ‘prema’, on u govorima ovoga otoka obično lavira između ikavske i ekavske forme (veoma rijetko *prama*) (Galović, 2019: 66–67), a i zapisi iz Stomorske imaju *prema* (14, 22, 31). Za jekavski su se refleks našle tri potvrde koje su sasvim prirodne: *Prvoga svjeskoga rata* (14), *škuru smjesu* (29), *u omjeru 1:1* (15).

Vokal *a* zastupa mjesto negdašnjega šva: *danas* (26), *dasku* Asg. (15), *dobar* (31), *janjac* (11), *nokat* (17), *oganj* (11, 26). Zanimljiv je ovdje svakako primjer *jaglon* ‘igla’ (27) u kojemu je od slijeda *jə-* dobiveno *ja-*.

Jaka se vokalnost kao bitna čakavska odlika javlja u pokojemu primjeru u južnočakavskim govorima. Važno je podvući primjere s razvojem *və(-) > va(-)*: *vazimji* 2sg. imper. (15), *vazmeš* 2sg. praes. (19), *vazmi* 2sg. imper. (13, 15, 22) dok je pojava izostala u *ujutro* (29), *u malo vode* (31), *u moru* (11), *unutra* (13, 22), *uvik* (27, 34), *uzgemo* (14). Prilikom je uzgredice pridodati da stariji Stomorčani i danas gdjekada kažu instrumentalni lik *namon* (uz sve češće *menon*) (Galović, 2019: 68), koji se pripaja tomu vrhunskomu čakavskomu obilježju.

Kontinuanta je negdašnje sonantne likvide *l* (*ʃ*) konsekvntno vokal *u*: *dužinon* Isg. (19), *jabuku* Asg. (16), *na sunce* (12), *punit* (14), *zažutu* 3pl. praes. (12), a i stari stražnji nazal *ɔ* ima supstituciju u vokalu *u*: *bude* (14), *gusta* (*juha*) (17), *muka* ‘brašno’ (12), *uski* (*dil*) (19), *utrobica* (12), *vodu* Asg. (14), *vruč* (31).

Ovjera iz materijala *jazik* (30) signalizira o izvanredno važnome starome čakavskome prijelazu *ɛ > a*. Takvih je potkrepa u govoru Stomorske još nekoliko, npr. *jačmik*, *ujat*, *zajat*, no istovremeno se u pozicijama nakon palatala javljaju i one sa supstitutom *e*, npr. *jedar*, *načet*, *poženjat*, *žeja*, *žet* (Galović, 2019: 69–70), kao što u *Kuvarici* dokazuje i nalaz *jetru* Asg. (13). U svim je drugim pozicijama evidentirano očekivano *e*: *govedine* Gsg. (11, 15), *meso* (11), *sime* (19), *vrimo* (29).

Vokalskim se fonemima pridružuje *r* u slogotvornoj funkciji: *crnila* Gsg. (28), *držat* (15), *krv* (11, 20), *mrvic* Gpl. (31), *tvrdoga* (14), *u zrnu* (14), *vrhu* Lsg. (27), *žrvanj* (28).

Svi šoltanski govori znaju za izmjenu niza *ra* u *re* u primjerima *rebac*, *rest* i *krest* i njihovim izvedenicama (Galović, 2019: 72). U materijalu se sreću oblici glagola *rest*: *resla* (13), *reste* 3sg. praes. (14, 21).

Prema staromu su dubletnomu tipu **topl-/tepl-* zastupljeni likovi s vokalom *e*: *izriži dok je teplo* (31), *nadodavaj teplu vodu* (17), *ovo se ji dok je teplo* (28), *polij teplon vodon* (22).

Leksem u značenju ‘crkva’ pojavljuje se u formi *crikva*: *blizu crikve* (14).

Prejotacija je zahvatila glagol *jist*, no nesustavno: *ji* 3sg. praes. (13), *jidu* (15), *jili* (14), *jist* (13) pored *ilo* (14), *ist* (14).

Stomorčani i svi Šoltani kažu *naružba*, *svidožba*, *žep* i dr. (Galović, 2019: 75), pa i u građi fonem *ž* prirodno popunja prazno mjesto zvučne afrikate *ž* u nalazima *žigericu* Asg. (22), *žigericon* Isg. (22), što je markantnom čakavskom značajkom.

U svim šoltanskim govorima, izuzev govora mjesta Maslinice – nakad štokavskoga doseljeničkoga govora, a danas znatno čakaviziranoga – fonem *x* u premoćnome broju primjera ima stabilno mjesto. U materijalu to dokazuju primjeri: *cilih* (*jaj*) (30), *čistih crvenih šliv* (33), *ih* (19, 23, 32), *juha* (13, 17, 26), *juhu* Asg. (13,

21), *mihurići* Npl. (32), *prikladu* Asg. (34), *sa vrhon* (19), *suha (glava)* (21), *suhe (riži)* Apl. (18), *svih (stran)* (22), *tihi (oganj)* (31), *u prahu* (29), *vrh* (12, 18, 27, 30), *za njih* (21). Međutim, u ograničenome broju ovjera u šoltanskim govorima fonem *x* nestaje bez traga ili na njegovu mjestu nastupa koji drugi supstitut (Galović, 2019: 76–79), kao što potvrđuju i pojavnice u *Kuvarici*: *oladite* 2pl. imper. (16), *ubotnica* (26); *kruv* (22, 33), *kruva* Gsg. (14), *kuvajte* 2pl. imper. (16), *kuvat* (11), *skuvan* (17), *suvic* Gpl. ‘suha zrna grožđa, grožđice’ (20). Interesantno je da za davnoga terenskoga istraživanja Hraste navodi niz primjera koji upućuju na postojanost fonema *x*, no već tada zamjećuje da se »u sredini i na kraju nekih riječi, što nije slučaj ni na jednom otoku s istočne strane, glas *h* počinje zamjenjivati u svim mjestima glasom *v*« (1948: 135). Ipak, čini se da ta pojava do danas nije uznapredovala.

Fonem *f* stabilan je u konsonantskome sustavu ovoga govora i sviju šoltanskih govora (Galović, 2019: 80–82): *falidu* 3pl. praes. ‘nedostajati, manjkati’ (25), *fažol* ‘grah’ (13, 14, 18), *fete* Apl. ‘kriška (kruha, salame itd.)’ (16, 20), *fetic* Gpl. ‘kriškica (kruha, salame itd.)’ (15), *frigaj* 2sg. imper. (16), *frižideri* Gpl. (26), *pofrigali* ‘popržiti’ (27), *šufigaj* 2sg. imper. ‘obaviti pirjanje’ (16), *šufigavat* ‘obavljeti pirjanje’ (12), *zafrige* Gsg. ‘zaprška’ (13).

Skup *xv* pretežito se svodi na *f*, npr. *fala*, *pofalit*, no u izvjesnim primjerima iz skupa *xv* otpada *x*, npr. *svatit*, a veoma se rijetko može i sačuvati (Galović, 2019: 82–83). Primjer je iz građe *vataj* 2sg. imp. (22).

Glede razvoja ishodišnoga *đ* i sekundarnoga skup *daj* očita je bifurkacija na čakavske i štokavski rezultate: *izmeju* (17, 31), *meju* (32), *slaji* (16) pored *goveđe (tripice)* (11), *ocidene (konšerve)* (12), a takvo je stanje očekivano u govoru Stomorske, kao i u drugim šoltanskim govorima (Galović, 2019: 83–85).

U govoru je prisutna jedna bezvučna palatalna afrikata koja se izgovara kao srednje *č* (Galović, 2019: 86) premda se iz razumljivih razloga u receptima bilježe *č* i *ć*: *u čistoj (vodi)* (21), *čudo* (30), *pečeš* (22); *Božić* (31), *kolutiće* Apl. (30), *u vrućoj (vodi)* (12), *za masnoću* (14).

Potvrde *koščic* Gpl. (22, 33), *na šćapiće* Apl. (22), *šćapon* (26) upozoravaju o šćakavskoj naravi ovoga govora, a takvi su svi šoltanski govori (Galović, 2019: 86–87).

Vezano za polazne izjednačene **zđj = *zgj* i sekundarni skup *zdaj* u svim govorima otoka Šolte pored pojedinih nalaza tipa *grozje* i *možjani* nastupa drugačiji odraz u *g(v)ožžje*, *gvožžica* i *zvižžat* (Galović, 2019: 87–88). U materijalu je u oblicima *grozja* Gsg. (30, 31), *grozjen* Isg. (30) ovjereno čakavsko *zj*.

Čakavci danas barem u nekim primjerima čuvaju skup *čr* kao rezultat polaznoga skupa *čr* (< *čər*) i slijeda *črě*, što ide među oznake starine. U ovim je govorima u određenim riječima živ skup *čr*, a u određenima je prometnut u *cr* (npr. u Grohotama i Rogaču *črivo*, *črpat*, *črv*, ali i *crn*, *crnac*, *crnjavina*, *crven* (Galović, 2019:

89–90)), kako dokazuje i materijal iz *Kuvarice*: *čriva* Npl. (11, 19), *črivo* (19) pored *crni* (*rižot*) (28), *crnilo* (27), *crnoga* (*vina*) (12), *crnu* (*sipu*) (28).

Zamjenički je korijen *vəs* očekivano preinačen u *sv*: *svaka* (34), *svako* (12), *svakomu* (34), *svaku* (27), *svē* (11, 30, 31). Usputno je dobro navesti da se na Šolti redovito kaže *vas* ‘sav’, dakle s vokalizacijom u jakome položaju (Galović, 2019: 91–92).

Konsonantski se skup *jd* nastao vezom oblika glagola **jbt* s prefiksima bez izuzetka čuva u prezentskim oblicima: *dojdu* (32), *izajdu* (14), *najdeš* (25), *projde* (33). Infinitivi su tipa *doć* (30), kako se i očekuje (Galović, 2019: 90–91).

Konsonant *l* na dočetu se unutrašnjega sloga čuva: *palca* Gsg. (31), *šalša* (12), *u procidilku* (15), jednako kao na dočetu imenica: *dil* (14, 19, 25), *fažol* ‘grah’ (13, 14, 18), *petrusimul* (11, 12), *sol* (11, 13, 16), *žmul* (14). U prilogu je *po ure* (13, 26) otpao. U govoru je Stomorske *-l* u participima s jedne strane eliminiran (*jema*, *namisti*, *udri*) dok se s druge strane pod novijim štokavskim utjecajem pojavljuju primjeri s izmjenom *-l > -a* (*izija*, *kupija*, *odnija*) (Galović, 2019: 95–100). Našlo se svega nekoliko potvrda u materijalu, kao npr. *bi* (11), *doni* (11), koje zastupaju iskonsko stanje.

Pojava je delateralizacije, tj. supstitucije *l s j*, svojstvena stomorčanskomu govoru (Galović, 2019: 100–102), a sreće se i na više mjesta u *Kuvarici*: *debja* (19), *jutika* (13), *kaduja* (34), *kašaj* (34), *najboje* (16), *po žeji* (11, 20), *rastopjenoga* (31), *ribja* (*juha*) (26), *stavja* 3sg. praes. (11), *u zemji* (14). U nalazima se *posoljeni zec* (15), *u izobilju* (13), kako se očekuje, bilježi *lj* jer je izostala sekundarna jotacija. Samo je okaziono ovjerena depalatalizacija, tj. na mjestu *l* nastupa *l*: *bilka* (14).

U dočetnoj je poziciji *m* sustavno supstituiran s *n* u gramatičkim morfemima i nepromjenjivim riječima: *drvenin baton* (25), *krupnijin cukron* (31), *po vašen* (20), *selenon* (‘celer’), *sitnin cukron* (29), *u vrućen* (28); *osan* (16). Supstitucija se nazalnoga sonanta *m* nazalnim sonantom *n* u šoltanskim govorima uočava i u dijelu primjera na dočetu unutrašnjega sloga, npr. *u zinskin danima* (27) (usp. Galović, 2019: 102–104).

Šoltanski govori znaju za mijene šumnika na dočetu zatvorenih slogova u riječi (Galović 2019: 104–107). U materijalu nema mnogo takvih potvrda, no nahodi se *prajca* Gsg. (19), dakle s mijenom frikativa *s* u *j*. U izvjesnim se slučajevima okluzivi reduciraju: *kapulu srinje veličine* (27), *slako* (31, 32), *srinje tvrdo* (32).

Ovi govori u pravilu ne podnose konsonantske skupove ploviz + ploviz ili ploviz + koji drugi opstruent, npr. *čer*, *čela*, *sovati*, *tica* itd. (Galović, 2019: 107), pa je i u primjeru *šenica* (18) došlo do eliminacije inicijalnoga konsonantskoga skupa likvidacijom ploviza *p*.

U nekih su primljenica razvijeni skupovi *šk*, *šp*, *št*: *frišku* (27), *škuru* (*smjesu*) (29); *špaher* ‘štednjak’ (11, 15, 29); *beštijice* Npl. ‘životinjica’ (14), *kaštradina* ‘su-

šeno meso (ob. kozje ili ovčje) (21), *laštra* ‘vrsta plitke limene posude (za pečenje mesa ili slastica)’ (22), *pešt* ‘smjesa češnjaka, slanine i peršina kao dodatak jelu’ (11), *štruce* Npl. ‘kruh izdužena oblika’ (33), *štruka* 3sg. praes. ‘iscijediti, istisnuti’ (15). Rjeđe su ti skupovi ovjereni kao nepalatalni, npr. *lustre* Apl. ‘riblja ljuska’ (25), *spiza* (13, 20, 21).

Svi šoltanski govori znaju za rotacizam, no nastupaju i realizacije bez supstitucije intervokalnoga spiranta *ž* sonantom *r* u prezentskoj osnovi glagola ‘moći’ (Galović, 2019: 110–111). Tako i u *Kuvarici* čitamo: *Izvadi kosti koliko moreš* (25), *moreš i mlika da bude prilično ritko* (31), *Kad je gotovo, more se jist* (13), *On je gotov kad morete perunon lagano probit* (16) pored primjera *Može se staviti i mlada kapula* (13), *ni bilo frižideri da se može tamo staviti* (26).

Distantna je asimilacija registrirana u nekoliko nalaza: *malo se ošuši i kuva* (17), *matere pravile i ošušile* (12), *Šušila se na buri* (26), ali i *operi i dobro osuši* (34).

U pojavnici je *janca* Gsg. (11, 12) nazalni sonant *ń* depalataliziran ispred šumnika, kako je u svim naseljima na otoku Šolti.

Stari skup *st* metatezom je dao *c* u nalazima: *dok se ne zacakli* (12), *kada se zacakli* (15), *od cakla* (30).

Oblici *težaci* Npl. (21), *žumanjci* Npl. (30) upućuju na provedenu sibilizaciju, pa i u živome govoru srećemo likove poput *maslinici*, *orisi*, *svidoci*, ali i *mixi*, *rogi* (Galović, 2019: 111).

Interesantne su forme u kojima je velar analogijom prometnut u palatal u kategoriji 3. lica množine prezenta, npr. *istuču* (20), *peču* (19), kako stoji i u terenskim zapisima (Galović, 2019: 111).

3. IZ MORFOLOGIJE

U imenice muškoga roda ulazi imenica *antričok* ‘vrsta povrtne biljke, artičok’ (14). Deklinaciji je *e*-vrste pripojena imenica stare *r*-osnove *kokoš*: *tingul od kokoše* (13). Ovamo ide i imenica *riceta* ‘recept’ (14, 21, 28).

U lokativu jednine imenica muškoga i srednjega roda očekivano je nastavak *-u*: *kominu* (11, 32), *kraju* (14), *prahu* (29); *uju* (31), *zrnu* (31).

Nastavci *-on* i *-en* alterniraju u instrumentalu jednine imenica muškoga i srednjega roda u zavisnosti od konsonanta na koncu osnove iako se u živome govoru mogu čuti i rjeđa odstupanja (Galović, 2019: 141–142; Galović, 2019: 153–154). Nekoliko je potkrepa iz materijala: *bobon* (17), *fažolon* ‘grah’ (13), *kučerion* ‘žličica’ (14), *pruton* (11), *selenon* ‘celer’ (14); *meson* (11) pored *nožen* (15, 17, 20, 22); *grozjen* (30), *ujen* (15, 28). Imenice *e*-vrste u instrumentalu jednine imaju su-

stavno *-on*: *kapulon* (14), *macolon* (15), *mukon* ‘brašno’ (14), *rukon* (19), *tecon* ‘šira metalna posuda za kuhanje’ (14), *vodon* (17), *zlicon* (18) dok imenice *i*-vrste imaju *-i* i *-ju*: *masti* (23), *sol* (23); *krvju* (19), *mašću* (22, 29).

U svim se govorima otoka Šolte konsekventno ostvaruju kratki množinski oblici jednosložnih i dijela dvosložnih imenica muškoga roda, odnosno oblici bez proširenih osnova formantom *-ov-* ili *-ev-* (Galović, 2019: 143–145), a pojedine potvrde nudi i građa: *kraje* Apl. (21), *liste* Apl. (14).

Genitiv množine imenica muškoga roda u živome govoru ima trojake nastavke: *-ix/-i*, *-ø* i *-ov* (Galović, 2019: 145–147), a prva se dva javljaju i u genitivu množine imenica srednjega roda (Galović, 2019: 154–155). Mnoge su ovjere zastupljene i u *Kuvarici*: *antričoki* ‘vrsta povrtne biljke, artičok’ (14), *čvarki* (20), *dili* (16), *gavuni* ‘vrsta sitne morske ribe, gavun’ (27), *kvadreti* ‘kockica’ (31), *minuti* (11, 13, 18, 26), *obidi* ‘objed’ (30), *otočani* (21), *šniceli* ‘odrezak, šnicl’ (15), *vijazi* ‘putovanje’ (13), *začini* (21); *dan* (12, 19), *jaj* (29, 30, 32), *žumanjak* (31). Poneke imenice mogu imati alternativne nastavke, kao što svjedoče primjeri *bilanjak* (30) pored *bilanci* (31). U genitivu množine imenica ženskoga roda *e*-vrste dominira stari nastavak *-ø*: *domaćic* (30), *pom* ‘rajčica’ (11, 13, 17), *ruk* (17), *stran* (22), *suvić* Gpl. ‘suha zrna grožđa, grožđice’ (20), *šliv* (33), *tripic* ‘vrsta jela pripravljena od životinjske utrobe’ (11), *zlic* (30), no govoru nije nepoznat ni *-ix/-i* (Galović, 2019: 169–170): *kapuli* ‘luk’ (11), *lustr* ‘riblja ljuska’ (27), *uri* (14).² Genitiv množine imenica *i*-vrste ima *-i*: *kosti* (15, 28), *stvari* (19), a u živome se govoru javlja i stari dualni nastavak *-iju* (Galović, 2019: 175), koji je ograničen na izolirane slučajeve.

U svim je šoltanskim govorima u dativu, lokativu i instrumentalu množine imenica muškoga i srednjega roda potvrđen sinkretički nastavak *-ima*, podrijetlom dualni nastavak (Galović, 2019: 147–148; Galović, 2019: 155): *čvarcima* (19), *kapetanima* (30), *kumpirima* (27), *pomorcima* (30), *prstima* (19, 33), *vrtlima* (13); *jajima* (20), *mistima* (29), a u ženskome rodu imenica *e*-vrste *-an*, podrijetlom stari dativni nastavak (Galović, 2019: 171–172): *končan* ‘dodatak’ (28), *lazanjan* (17), *mendulan* ‘badem (stablo i plod)’ (30), *poman* ‘rajčica’ (20), *rukan* (12, 15).

U akuzativu množine imenica muškoga roda očekivano nastupa nastavak *-e*: *komade* (15), *komadiće* (15, 20), *njoke* ‘okruglica od tijesta, valjušak’ (22).

Evidentirana je tipična čakavska zamjenica *ča*: *kad se ni imalo ča ist* (14), *po-krije sve ča je u teći* (13), *sve ostalo ča triba* (31), *To ča se procidi* (12).

² Veoma je zanimljiv genitivni oblik u naslovu izdanja – *Kuvarica naših nona* – gdje je zastupljen noviji nastavak *-a*, od kojega Šoltani zaziru. Udruga je, kada su smišljali kako nasloviti ovu knjižicu, odmah predložila ovakav naslov s razlogom da oblik bude »jasniji« i širemu čitateljstvu.

Složena neodređena zamjenica u značenju 'štogod' glasi *čagod: dodaju još čagod verdure* (26).

Neke su forme zamjenica uglavnom uobičajene, kao npr. posvojne zamjenice: *po vašen ukusu* (20), *U našen jaziku* (30), *Za naše none* (25); povratno-posvojna zamjenica: *radile za svoju dicu* (20), *sa svojih vijazi po svitu* (13) itd.

U značenju 'ovaj', 'taj', 'onaj' na Šolti se govore pokazne zamjenice (*o*)*vi, ti, oni* (Galović, 2019: 196–199), kako stoji i u građi: *ovi pašt* (14), *ovi tingul* (13), *ti kruv* (22), *oni sok* (33).

Za značenje 'ništa' nastupa *ništa: ništa više ni tribalo* (18), a za značenje 'nešto' nastupa *ništo: Svaka bilka bila je likarija za ništo* (34). Neodređena zamjenica *niki* pokriva značenje 'neki': *ako bi niki bikar doni na otok* (11), *ili niki drugi začin* (20), a neodređena zamjenica *niko* pokriva značenje 'netko': *Niko u vodi odma stavi sol, a niko kad se skuva* (16), *Niko voli na sitno narizat luka* (17).

U zamjeničko-pridjevskoj deklinaciji registriran je tip *lipoga – tujega*. Iako se pokadšto mogu opaziti primjeri tipa *lipega*, nepalatalni alomorfi pokazuju veliku frekvenciju (Galović, 2019: 181). Primjeri su iz materijala: *biloga* (13, 20), *crnoga* (27), *drugoga* (33), *istoga* (13), *izrizanoga* (21), *jednoga* (14), *rastopjenoga* (31), *toga* (15), *zelenoga* (14); *domaćega* (19, 31). Nekoliko je primjera za dativ i lokativ jednine muškoga i srednjega roda: *dubokome* (31), *jakome* (27), *laganome* (20), *maslinovome* (20); *svakon* (21).

U dativu i lokativu ženskoga roda jednine u stomorčanskome govoru danas cirkuliraju nastavci *-oj* i *-on* (Galović, 2019: 181–182), dakle uočljiv je štokavski utjecaj u nastavku *-on* (usp. Lisac, 2009: 152), a izgledno je riječ o novijoj pojavi. U *Kuvarici* su, pak, potvrđeni jedino likovi s *-oj*: *na svinjskoj masti* (11), *po staroj riceti* (20), *u mlakoj vodi* (19), *u slanoj vodi* (12), *u studenoj vodi* (16), *u vrućoj vodi* (12).

Komparativi se tvore od osnove pozitiva sufiksima *-j-* i *-ij-*: *iz bogatijih famij* (30), *jer su čriva bila debja* (19), *krupnijin cukron* (31), *Kumpir je slaji* (16). Interesantno je da na Šolti stariji narod obično kaže *lipji* i *mekji*, no i novije *lipši* i *mekši* (Galović, 2019: 184). U knjižici je receptata evidentirana manje očekivana forma sa sufiksom *-š-*: *Kad su bile gotove, bile su malo mekše* (32).

Infinitivi su, razumije se, okrnjena dočetka: *doć* (30), *kuvat* (15), *natuč* (25), *peč* (31), *procinit* (14), *sačuvat* (11), *skidat* (27).

U glagola II. vrste u govoru Stomorske supostoje morfemi *-nu-* i *-ni-* (Galović, 2019: 214–215), a oba su zastupljena i u korpusu: *maknut* (13), *stvrđnule* (32), *uti-snut* (14); *okinit* (27), *skinila* (19).

U 3. licu množine prezenta nastavak *-u* ima prevagu, no čuju se i nastavci *-du* i *-ju* (Galović, 2019: 226): *isplivaju* (23), *izvadu* (32), *operu* (11), *paričaju* (11),

pokriju (11), *posolu* (11), *pospu* (32), *punidu* (19), *raširu* (14), *stavidu* (17) pored *stavu* (11), *stoju* (11), *udvostruču* (33), *vežu* (19), *vratidu* (15), *zarumenidu* (16).

Zanijekani oblik nesvršenoga prezenta glagola ‘biti’ u 3. licu jednine glasi *ni: ni jaka žerava* (14), *ništa više ni tribalo* (18) iako se u živome govoru pod novijim utjecajem danas nakalemio i oblik *nije* (Galović, 2019: 226).

Zanijekani prezent glagola ‘imati’ obično ima oblike tipa *nimaš*, *nimate* (Galović, 2019: 227), kako srećemo i u materijalu: *Ako nima pokriva* (34), *nima tu nit* (21). Riječ je o kontrakciji dvaju slogova **ne-ima-*, u čemu može prevladati artikulacija prvoga ili drugoga vokala (usp. Pliško, Mandić 2011: 64).

Niz je potvrda za imperativne oblike, koji imaju očekivane forme: *iskreni* (18), *iskrižaj* (17), *izažmi* (22), *izmišaj* (34), *namoči* (25), *pazi* (27), *podigni* (22), *pokrij* (19, 32), *polivaj* (23), *pročidi* (17), *skini* (33), *stavi* (17), *stavljaj* (34), *učini* (17), *ulij* (33), *utisni* (22), *vazmi* (22), *zali* (22); *očistite* (16), *narižite* (16), *ocidite* (16), *oladite* (16), *operite* (16), *posolite* (20, 29), *pročidite* (16), *stavite* (16), *ugasite* (16).

Perfekt se tvori od nenaglašenoga prezenta pomoćnoga glagola *bit* i glagolskoga pridjeva radnoga određenoga glagola, npr. *Naši noni i none su puno to volili* (14), *Svaka bilka bila je likarija za ništo* (34), *Verdura je resla u vrtlima* (13).

Posebni oblik glagola *bit* za tvorbu kondicionala na Šolti obično glasi *bi*, *biš*, *bi*, *bimo*, *bite*, *bidu/bi* premda se u stanovitim slučajevima čuje i ujednačeno *bi* (Galović, 2019: 246–247), a i u materijalu je zastupljeno *bi*: *Kad bi stavili frigat pecipale napravili bi se mihurići* (32), *kasnije bi se stvrdnule* (32), *pa bi se razvukle u krug* (32), *Mi dica jedva bi dočekali topli krv* (33), *Pome bi se oprale u vrućoj vodi* (12).

3. IZ SINTAKSE³

Mjesto posvojnih, odnosnih i gradivnih pridjeva najčešće se javlja konstrukcija prijedloga ‘od’ i imenice u genitivu. Više se potvrda nahodi u materijalu: *2 čepa od pluta* (26), *čriva od prajci* (19), *glavu od sipe* (27), *meso od janca* (12), *mlika od kože* (30), *pjat od late* (11), *pruton od planike* (11), *terinu od cakla* (30), *tingul od kokoše* (13), *u boce od cakla* (12).

Instrumental se sredstva u nerijetkim slučajevima govori s prijedlogom ‘s/sa’: *kako bi se moglo ist sa zlicon* (18), *napunidu se sa pašton* (14), *onda se prelije s jednin bičerinon* (30), *posli se razvaja s lazanjuron* (17), *punit antričoke sa kučerinon* (14), *žbati sa vrjačon* (25), ali i: *morete perunon lagano probit koru* (16), *pospu*

³ Više iz sintakse u Galović, 2019: 257–264.

cukron (31), *riže se nožen* (20), *šnicel se istuče macolon* (15), *utisnut kažiprston* (14), *začini papron* (15), *zaliješ studenon vodon* (17).

Tipična je upotreba konstrukcije *za* + infinitiv: *ni bilo za kupit cukra* (29), *pa tako i za prat čriva* (19), *spremu se za paričavat* (11).

Opažaju su konstrukcije u kojima se ne izriče konkretan subjekt: *Frigalo se u dubokome maslinovome uju* (31), *Na masti se šufigavala kapula* (11), *stavilo bi se I zlicu soli* (12), *Sutradan bi se spremalo u boce* (12), *Tisto se dobro tuklo* (31), *Tisto se kroz ruku stiskalo* (31).

Infinitivne su konstrukcije česte: *morete perunon lagano probit kumpir* (16), *pa se ne more dočekat* (14), *Prvo triba očistit lustre* (27), *Stavi kuvat pulastar ili kokoš* (13), *volili su jist kaštradinu* (21).

Zanimljivo je podvući navod *pa se ne more dočekat od vonja da se počne ist* (14) u kojemu je očigledno da sveza *od* + genitiv nastupa mjesto uzročne sintagme.

4. IZ LEKSIKA⁴

Pogleda li se u leksik *Kuvarice*, odmah se može zamijetiti da su ondje zastupljene mnoge slavenske riječi, a osvrne li se i na tuđe utjecaje, lako je uočiti pojedine germanizme, orijentalizme, a u velikoj mjeri lekseme romanskoga postanja.⁵

Prema prasl. **mōka* u značenju se ‘brašno’ govori imenica *muka*: *muke toliko da tisto bude tvrdo* (17), *Na jednu bandu se pospe muka* (15), *sickane kapule i muke iskreni unutra* (13), *stavi k tomu malo muke* (12), *Vazmi 2 kila muke* (22). Ovamo ide i imenica *oganj*: *na malo jači oganj* (26), *Peče se na tihi oganj* (31), *stavi u jednu teču na oganj* (33), *ugasi se oganj* (26). Prema **žьrny* ovjeren je oblik *žrvanj*: *Pulenta se ručno mlila na žrvanj* (28). U rečenici *Doda se cila utrobica koju smo prvi izrizali na male komadiće* nastupa riječ *utrobica*, također iz starine prema **qtroba*. Iz prasl. **žeravъ* dolazi oblik *žerava* u značenju ‘žar’: *Mora se pazit da ni jaka žerava* (14). Prema prasl. **vonjь*, **vonja* govori se *vonj*: *pa se ne more dočekat od vonja da se počne ist* (14). Brojne su još domaće riječi, npr. *črivo* (19), *trava* (28), *šliva* (22, 33), *janjac* (11), *meso* (21), *bura* (27), *more* (27) itd.

Germanizama je u šoltanskim govorima manji broj, npr. *befel*, *brenza*, *škodit* i još poneki. U građi se sreće *špاهر* ‘štednjak’: *Kako se kuvalo na špاهر na drva* (30), *Meso se malo popeče ili stavi u špاهر* (15). Ovamo ide i *šnicel*: *šnicel se istuče macolon* (15), *šniceli su morali bit od govedine ili junjetine* (15).

⁴ Više iz leksika u Galović, 2019: 265–293.

⁵ Da se tekst suviše ne opterećuje izvorima za etimologije, na koncu su rada popisani konzultirani rječnici.

Ni orijentalizmi nisu obilatije zastupljeni, pa se svega pokoji nađe, npr. *kaiš*, *pazar*, *teskera*, *zanat* itd. U materijalu dolazi *rakija*: *pola deca prošek*a, *pola deca rakije* (29) te *žigerica*: *iskrižaj polovicu kapule*, *petrusimul* i *žigericu skupa* (22).

Prema očekivanjima, velik je broj leksema romanskoga postanja. Vrlo se često javlja glagol *frigat* (16, 20, 29, 31, 32) u značenju ‘pržiti’, što je dalmatoromanski leksički ostatak od lat. *frigere* dok glagol *šufigat* (13, 16, 22) potječe od mlet. *sofegar*, a nosi značenje ‘obaviti pirjanje’. Imenica *buža* (19) (mlet. *buso*) nosilac je značenja ‘rupa’. U kuhinjski pribor ide *gratakaža* (20) (mlet. *gratacasa*) ‘strugalica, ribež’ dok *macola* (15) nosi značenje ‘oveći bat’ (15) (mlet. *mazzola*). Prema mlet. *conserva* nastupa termin *konšerva* te nosi značenje ‘koncentrat ukuhane rajčice’ (11). *Šalša* (17, 18) (mlet. *salsa*) je ‘umak od ukuhanih rajčica, luka i začina’, a općenito ‘umak’ jest *šug* (11) (mlet. *sugo*). Inače se za ‘tjesteninu s gustim umakom’ kaže *paštašuta* (11), riječ dobivena iz tal. lika *pastasciutta*. *Makaruni* su ‘vrsta tjestenine cjevasta oblika, makaron’ (15), čije je podrijetlo vidljivo u mlet. *macaroni*. Glagol *žbatit* ima značenje ‘umutiti jaje vilicom u tanjuru’ (25), a dolazi iz mlet. *sbater*. ‘Vrsta morske ribe, gira oblica’ ovdje je *girica* (27), što je dalmatoromanski ostatak od lat. *gerres*. Ovamo ide i imenica *sipa* (27) (dalmatoromanski ostatak od lat. *sepia*). Prema mlet. *lustru* govori se *lustra* (27), a označuje ‘ljusku na ribi’. Za značenje ‘nastругati, naribati’ nastupa glagol *izgratat* (11), koji korijen vuče iz mlet. *gratar*. ‘Sušeno ovčje ili kozje meso’ jest *kaštradina* (mlet. *castradina*) (21). Značenje ‘slanina prošarana mesom’ pokriva *panceta* (14) (mlet. *panzeta*). Prema mlet. *polastro* nastupa imenica *pulastar* ‘mladi pijetao, pjetlić’ (13). Dosta se često u starim vremenima pripremalo jelo od kuhanoga kukuruznoga brašna, tj. ‘palenta, pura’ koja ovdje nosi naziv *pulenta* (12, 13) (mlet. *polenta*). Poznata riječ *kapula* (21) u značenju ‘luk’ jest dalmatoromanski leksički ostatak od lat. *cepulla*. Zanimljiv je glagol *intajat* ‘pomiješati, sljubiti, spojiti’ (12), koji se sve rjeđe rabi, a korijen vuče iz mlet. *intagiar* dok glagol *ispeštat* ‘pritiskanjem spljoštiti, zgnječiti’ (15) podrijetlo ima u mlet. *pestar*. Vrlo je obična riječ *saket* ‘vreća’ (12) (mlet. *sacheto*).

5. ZAKLJUČAK

Udruga Rusmarin iz Stomorske na otoku Šolti godine 2017. objavila je knjižicu *Kuvarica naših nona*. Naime, Udruga je došla do stare bilježnice s kulinarskim receptima pok. Jovanke Bezić, koja ih je potaknula na ovo izdanje, pa su članice Udruge uz te postojeće stare recepte prikupile i sabrale i pojedine druge. Riječ je, dakle, o knjižici recepata tradicijske kuhinje karakterističnima za Stomorsku, otok Šoltu, pa i šire, koji su pisani na lokalnome govoru, dakle na govoru mjesta Stomorske. U radu je provedena analiza jezika spomenute *Kuvarice* na svima četirima

jezičnim razinama, koja je pokazala da jezik *Kuvarice* u cijelosti prikazuje govorno stanje mjesta Stomorske danas. *Kuvarica* je, dakle, osim što njeguje i promiče mediteransku prehranu i čuva dio tradicije mjesta Stomorske na otoku Šolti, vrlo vrijedan jezični dokument koji sadrži mnoga jezična obilježja stomorčanskoga govora iz vremena u kojemu je nastala.

NEKOLIKO ODABRANIH RECEPTA

TINGUL OD KOKOŠE

Riceta none Ivanke (Pinčulove)

Za jednu kokoš: dvi velike kapule šufigat na svinjskoj masti u veću teću, a kokoš izrižeš na komade i staviš na masti i kapuli da se šufiga. Kada voda ispari, dodaju se konče: ulije se malo biloga vina i malo vode, stavu se dvi-tri brokvice, malo orašćica, list javora, soli, kućerin konšerve, luka, petrusimula i neka kuva na lagano dok meso ne bude meko. Uz ovi tingul obično se ji kuvani angriz, a more i pulenta.

* * *

RESTOVANI KUMPIR

Riceta none Anke

Kuva se kumpir u kori. On je gotov kada morete perunon lagano probit kumpir. Onda ga oladite u studenjoj vodi, očistite i narižite na kockice. Parićajte za obradu. U pešuru prvo stavite maslinovo uje ili svinjsku mast, iskrižate 2 veće kapule (za 60 deki kumpiri), šufigajete, dodate kumpire i mišate. Kumpir je slaji ako malo zagori. Ulije se samo malo juhe, oko pola deca, doda soli, papra i na kraju vezicu petrusimula.

Služi se uz lešo meso i šnicele u toću.

* * *

SUHI RIŽI SA ŠALŠON OD POM

Originalna riceta none Jovanke stara 90 godin

Stavi na oganj masti i kapule da zažuti. Sada iskreni suhe riži, uvik mišaj neka tako malo kuva, onda zalij malo studenon vodon i cilo vrime mišaj. Sada zalij prociđenon šalšon od pom koju si prije napravila bez zafrige, pa u tome neka kuva. Kasnije donalij vrućon vodon dok bude kuvano i dobro gusto.

* * *

BAKALAR NA LEŠO (BJANKO)

Po riceti none Bepine

Bakalar dobro namočit i držat u vodi 3 dana, malo natuč (naše none su uvik tukle bakalar drvenin baton), očistit kožu i sve kosti. Stavit kuvat bakalar 20 minuti, dodat kumpir i kuvat dok ne bude gotovo. (Na 1 kilo bakalara obično gre 60 deki kumpiri).

Kuva se u malo vode. Kad se skuva, ulije se pola vode u tećicu. Dil bakalara i 1/4 kumpiri se smeči sa štrukapatati, spoji sve dobro i žbati sa vrjačom. Onda dodaj morske krupne soli, papra, luka, petrusimula i dosta maslinovoga uja (oko 4 deca), dobro sve žbati i po ukusu dodaj sastojke koji falidu.

Za naše none ovo je bi skupi obrok. Bakalar je bi poslastica i skupa namirnica.

* * *

PRŠURATE

Ovo je stara riceta za pršurate sa grozjen i mendulan. Zrna grozja – najboja su od dobričića.

Tribalo je skuvat 1 kilo kumpiri u kori, očistit onako vruće, smečit sa štrukapataton i kada se malo oladi, stavlja se sve ostalo ča triba: 1 dec domaće rakije i rožolja (maraskin), a stavjalo se i kruškovac. Lipo su vonjale u kući!

Na 1 kilo kumpiri gre 1 kocka kvasa koju bi rastopili u malo mlakoga mlika, 1 kućerin soli, suvice od loze dobričić, 10 deki mendul, koricu limuna. Tisto se dobro tuklo sa vrjačom. Tribalo je ostavit 3 – 4 ure da se digne.

Tisto se kroz ruku stiskalo između palca i kažiprsta. Izlazila bi balotica koju se sa kućerinon stavjalo u vrilo uje. Ako je tisto bilo dobro istučeno, same su se okrićale u uju. Kad porumenidu, izvadu se i pospu cukron. Frigalo se u dubokome maslinovome uju, na kominu u pešuri na trinoge.

* * *

PECIPALI NONE ANTULE

Pola kila muke, 1 kućerin cukra, pola kućerina soli, dvi zlice maslinovoga uja, tri deca mlake vode, jedna kesica kvasa. U stara vrimena kvas se ostavlja od kruva.

Stavi se muka u koju učiniš rupu i tu staviš kvas. Polako se dodaje i sve ostalo, izmiša, umisi da dođu mihurići. Pravu se balotice pa se lazanjuron razvaja i friga u maslinovome uju. Ispečene se pospu krupnin cukron.

* * *

LITERATURA

- EDOTSIL = Derksen, R. (2008). *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon. Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Leiden – Boston: Brill.
- ERHISJ = Skok, P. (1971–1974). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- Finka, B. (1971). Čakavsko narječje. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 1, 1, 11–71.
- Finka, B. (1979). O novim tendencijama i pojavama u čakavskom narječju. *Filologija*, 9, 145–148.
- Galović, F. (2019). *Govori otoka Šolte*. Zagreb: Općina Šolta – Hrvatsko katoličko sveučilište.

- Galović, F. (2020). Mala kuharica s otoka Šolte u svjetlu govora, tradicije i kulture (prikaz). *Zadarska smotra*, LXIX, 1–3, 402–407.
- Galović, F. (2023). *Dijalektna književnost otoka Šolte (u ogledalu jezika)*. Zagreb: Hrvatsko katoličko sveučilište.
- Hraste, M. (1948). Osobine govora otoka Šolte, Čiova Drvenika i susjedne obale. *Rad JAZU*, 272, 123–156.
- Lisac, J. (2009). *Hrvatska dijalektologija 2: Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lukežić, I. (2012). *Zajednička povijest hrvatskih narječja: 1. Fonologija*. Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- Lukežić, I. (2015). *Zajednička povijest hrvatskih narječja: 2. Morfologija*. Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- Pliško, L. i Mandić, D. (2011). *Govori općine Ližnjan*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Šimunković, Lj. i Kezić, M. (2004). *Glosar kuhinjske i kulinarske terminologije romanskog podrijetla u splitskome dijalektu*. Split: Hrvatsko-talijanska kulturna udruga Dante Alighieri.
- VDDVD = Miotto, L. (1984). *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*. Trieste: LINT.
- VDLI = Zingarelli, N. (2006). *Lo Zingarelli. Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.
- VG = Rosamani, E. (1990). *Vocabolario giuliano*. Trieste: LINT.

IZVOR

Kuvarica naših nona (2017). F. Galović (ur.). Stomorska: Udruga Rusmarin.

A LITTLE ŠOLTA COOKERY-BOOK AND THE LOCAL DIALECT OF STOMORSKA

Summary

In 2017, the Rusmarin Association from Stomorska on the island of Šolta published a booklet titled *The Cookery Book of Our Grandmothers (Kuvarica naših nona)*. The collection comprises traditional recipes characteristic of Stomorska, the island of Šolta, and the surrounding region. This valuable publication promotes the Mediterranean diet while preserving the traditions of a small settlement on Šolta; its significance is the greater by its having been written entirely in the local dialect of Stomorska. The present article analyses the linguistic features of the text across all four linguistic levels, placing them within the broader framework of the contemporary Stomorska dialect and other Šolta local dialects.

Key words: *Cookery-Book of our Grandmothers; local dialect of Stomorska; Šolta local dialects; Čakavian.*

UN PICCOLO LIBRO DI CUCINA DELL'ISOLA DI SOLTA E LA PARLATA
DEL PAESE DI STOMORSKA

Riassunto

L'associazione Rusmarin di Stomorska sull'isola di Solta ha pubblicato nel 2017 un libretto intitolato *Kuvarica naših nona* (Libro di cucina delle nostre nonne). Si tratta di ricette della cucina tradizionale caratteristiche di Stomorska ed anche dei dintorni. Questa edizione è importante in quanto valorizza e promuove l'alimentazione mediterranea tramandando nello stesso tempo parte della tradizione di un paese insulare e particolarmente significativo è l'aspetto linguistico delle ricette i cui testi sono scritti interamente nella parlata locale di Stomorska. Nell'articolo si distinguono le caratteristiche linguistiche dei testi a tutti e quattro i livelli linguistici contestualizzandoli nel quadro linguistico della parlata odierna di Stomorska e delle altre parlate dell'isola di Solta.

Parole chiave: *Libro di cucina delle nostre nonne; parlata di Stomorska; parlate di Solta; dialetto ciacavo.*

Podatci o autoru

Izv. prof. dr. sc. Filip Galović zaposlen je na Hrvatskome katoličkome sveučilištu u Zagrebu, a vanjskim je suradnikom Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predaje kolegije pretežito iz područja jezikoslovlja na prijediplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini. U znanstvenome se radu bavi jezikoslovnim temama, s osobitim usmjerenjem na dijalektologiju.

E-adresa: filip.galovic@unicath.hr